

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 34872/09

Ayşe ÇAKMAK ve Enes ÇAKMAK / Türkiye

Başkan,

Julia Laffranque,

Hâkimler,

Jon Fridrik Kjølbros,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 21 Kasım 2017 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

17 Haziran 2009 tarihinde yapılan yukarıda anılan başvuruyu göz önüne alarak,

8 Nisan 2014 tarihli kararı göz önüne alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuranlar Ayşe Çakmak ve Enes Çakmak sırasıyla 1979 ve 2001 doğumlu birer Türk vatandaşı olup Manisa’da ikamet etmektedirler. Başvuranlar, Mahkeme nezdinde Manisa Barosuna bağlı Avukat Ş. Çöte tarafından temsil edilmişlerdir.

Davanın Koşulları

2. Davanın koşulları, başvuranlar tarafından ileri sürüldüğü şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

3. Başvuranların babası ve kocası olan Talat Çakmak’ı, 13 Ekim 2001 tarihinde, Milli Egemenlik İlköğretim Okulunun bahçesinde bulunan bir ağaçtan çam kozalağı toplarken elektrik çarpmıştır. Çam kozalaklarını toplamak için kullandığı metal sopanın çam ağacının 50 cm üstünde bulunan elektrik nakil hattına temas ettiği görülmektedir. Talat Çakmak, olay yerinde hayatını kaybetmiştir.

1. Ceza soruşturması

4. Kazanın hemen ardından, polis memurları, Türkiye Elektrik Dağıtım Şirketi (Devlet tarafından işletilen bir elektrik şirketi, “TEDAŞ”) mühendisleri ile birlikte olay yerini incelemiş ve tespitleriyle ilgili rapor hazırlamışlardır. Ayrıca olay yerinin krokisi çizilmiştir.

5. Aynı gün, olay tarihinde maktul ile birlikte kozalak toplayan beş tanığın olayla ilgili ifadeleri alınmıştır. Bazı tanıklar, Çakmak’ın söz konusu bölgede kozalak toplamak için Saruhanlı Belediyesinden (“Belediye”) izin aldığını iddia etmişlerdir.

6. Saruhanlı Cumhuriyet Savcısı, elindeki bütün delilleri göz önünde bulundurarak, 15 Kasım 2001 tarihinde, Çakmak’ın ölümünden kendisinin sorumlu olduğunu belirterek kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

Dava dosyasında bulunan bilgiye göre, başvurular söz konusu karara itiraz etmemiştir.

2. Adli yargıda açılan tazminat davası

7. Başvuranlar, 6 Haziran 2002 tarihinde, Belediye ve TEDAŞ aleyhine Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesinde tazminat davası açmışlardır. Başvuranlar, Talat Çakmak'ın bölgedeki kozalakları toplamak için Belediye ile sözleşme yaptığını ileri sürmüşlerdir. Belediyenin söz konusu elektrik hattının oluşturduğu tehlikeler hakkında Çakmak'ı bilgilendirmediğini ve bu sebeple ölümünden sorumlu olduğunu iddia etmişlerdir. Ayrıca, TEDAŞ'ın elektrik hattını kurarken gerekli önlemleri almadığını öne sürmüşlerdir.

8. Belediye, başvuruların iddialarına karşılık olarak, Çakmak ile sözleşme yapmadığını ve olayla bir ilgisinin olmadığını belirtmiştir.

9. TEDAŞ da, aynı şekilde, ölüm olayıyla ilgili herhangi bir sorumluluk kabul etmemiştir. TEDAŞ, söz konusu ağaç ile söz konusu elektrik hattı arasında güvenli bir mesafeyi korumak amacıyla ağacın belli aralıklarla kendi personeli tarafından budandığını iddia etmiştir. TEDAŞ ayrıca, maktul veya Belediye tarafından talepte bulunulmuş olsaydı, söz konusu elektrik hattındaki elektriğin kozalak toplama sırasında kesilebileceğini belirtmiştir. TEDAŞ son olarak, ortalama bir kişinin metal sopayla aktif bir elektrik hattına yaklaşmanın oluşturacağı tehlikelerin farkında olacağını belirtmiştir.

10. Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi, 2003 yılının belirtilmeyen bir tarihinde, söz konusu okul bahçesinde bulunan kozalakları toplamak için başvuruda bulunmak üzere birilerinin çağrılıp çağrılmadığının ve bu amaç doğrultusunda maktul ile sözleşme yapılıp yapılmadığının tespiti için, Belediyenin, Milli Egemenlik İlköğretim Okulunun ve civardaki bir lisenin kayıtlarının araştırılmasını istemiştir. İlgili kayıtları inceleyen bilirkişiler, böyle bir sözleşmenin yapıldığını gösteren herhangi bir delil bulmadıklarını belirtmişlerdir.

11. 17 Ekim 2003 tarihinde, davaya bakan hâkim, iki bilirkişi (bir elektrik mühendisi ve bir topoğrafçı) ve tarafların tanıklarının katılımıyla olay yerinde keşif incelemesi yapmıştır. Başvuranların tanığı M.T., maktulün kozalak toplama izni alabilmek için Belediyeye bir miktar para ödediğini ancak söz konusu miktarın ilgili alt sınırın altında olmasından dolayı işlemin resmi olarak belgelendirilmediğini belirtmiştir. Belediyenin tanığı M.İ. ise bildiği kadarıyla Belediyenin bölgedeki kozalakların toplanması için herhangi bir izin vermediğini belirtmiştir.

12. Elektrik mühendisi bilirkişisi, 7 Kasım 2003 tarihli raporunda (“ilk bilirkişi raporu”) TEDAŞ’ın söz konusu elektrik hattının kurulmasında ve işletilmesinde tüm güvenlik gerekliliklerine uyduğunu ve maktulün dikkatsizliği ve ihtiyatsızlığı sebebiyle ölümünden tamamen kendisinin sorumlu olduğunu belirtmiştir. Bilirkişi, maktul dikkatli olsaydı elektrik hattına metal bir sopayla dokunmayacağını ve ihtiyatlı olsaydı metal bir sopayla kozalak toplamak için ağaca çıkmadan önce elektriğin kesilmesini talep edeceğini vurgulamıştır.

13. Başvuranlar, rapora itiraz etmişlerdir. Başvuranlar, özellikle bilirkişinin bağımsız ve tarafsız olmadığını, zira davalı TEDAŞ’ta önceden bölge müdürü olarak çalıştığını iddia etmişlerdir.

14. Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi başvuranların itirazlarını kabul etmiş ve üniversitede profesör olarak görev yapan üç kişiden yeni bir bilirkişi raporu hazırlamalarını istemiştir.

15. Bilirkişilerin 28 Eylül 2005 tarihli raporunda (“ikinci bilirkişi raporu”) aşağıdaki bulgulara yer verilmiştir:

(a) maktulün gerekli güvenlik önlemlerini almadığı için olaydan sekizde dört sorumlu olduğu;

(b) verilen izinin Belediye veya başka bir makam tarafından verilip verilmediğinin dosyadan açıkça anlaşılmadığı, bu izni veren makam hangisi olursa olsun iş güvenliğini sağlayamadığı için olaydan sekizde iki sorumlu olduğu;

(c) TEDAŞ'ın ve Milli Egemenlik İlköğretim Okulu'nun, elektrik hattının altında büyüyen ağacın yarattığı tehlikeyi önlemedikleri için her birinin sekizde bir sorumlu olduğu belirtilmiştir.

16. Başvuranlar, söz konusu bilirkişi raporuna dayanarak, 27 Mart 2006 tarihinde Milli Egemenlik İlköğretim Okulu yönetimi aleyhinde ek davalar açmışlardır.

17. Okul müdürü 9 Mayıs 2006 tarihinde başvuruların talebine itiraz etmiştir. Müdür, kazadan yaklaşık iki veya üç gün önce maktulün okul bahçesindeki bir ağaca tırmandığını gördüğünü iddia etmiştir. Maktulün orada bulunma hakkı olmadığı için ona müdahale etmiş ve okul sınırları dışına çıkana kadar eşlik etmiştir. Müdür, müdür yardımcısı F.Y.'nin ve öğretmen O.Y.'nin olaya tanıklık ettiklerini iddia etmiştir.

18. 10 Kasım 2006 tarihinde davaya bakan hâkim, iki bilirkişi (bir topoğrafçı ve bir ziraat mühendisi) ve Milli Eğitim Bakanlığında görevli iki tanığın katılımıyla olay yerinde keşif çalışmaları gerçekleştirmiştir. Tanıklardan F.Y. ve O.Y., yaklaşık dört yıl önce bir cuma öğleden sonrası üç kişinin okul bahçesindeki çam ağacından çam kozalağı topladığını gördüklerini ileri sürmüşlerdir. Okul müdürünün bu kişilere okul bahçesinden çam kozalağı toplamak için izinleri olmadığını söylediğini ve elektrik hattının oluşturduğu tehlikeler konusunda bu kişileri uyardığını belirtmişlerdir. Tanıklar, maktulün öldüğünü ertesi hafta sonu öğrendiklerini ancak ölenin okul müdürü tarafından uyarılan kişilerden biri olup olmadığını bilmediklerini öne sürmüşlerdir. Müdür yardımcısı, okul sınırları içerisindeki kozalakların toplanmasıyla ilgili taleplerin okul müdürüne bildirilmesi gerektiğini ve müdürün de bu yönde bir talebin gelmesi halinde söz konusu talebi ilgili makamlara bir karara varmaları için ilettiğini belirtmiştir. Ancak bildiği kadarıyla böyle bir talepte bulunulmadığını ifade etmiştir.

19. Olay yeri keşif çalışmalarına katılan ziraat mühendisi daha sonra söz konusu çam ağacının yaklaşık kırk beş ila elli yaşları arasında olduğunu

bildirmiştir. Okul yönetiminin sunduğu ek deliller ağacın en geç 1980 başlarında dikildiğini göstermektedir. TEDAŞ tarafından verilen bilgiye göre söz konusu elektrik hattı 1991 yılında kurulmuştur.

20. Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi, 14 Mart 2007 tarihinde, elde edilen bütün bilgi ve raporlara dayanarak, maktulün ve davalıların sorumluluğunun tespiti için iki elektrik mühendisinden başka bir bilirkişi raporu hazırlanmasını istemiştir.

21. Bilirkişilerin mahkemeye sunduğu 7 Mayıs 2007 tarihli raporda (“üçüncü bilirkişi raporu”), dosyada bulunan tüm bilgilere ve delillere dayanılarak, kazadan tamamen Çakmak’ın sorumlu olduğu belirtilmiştir.

22. Hukuk uzmanının 21 Mayıs 2007 tarihli bilirkişi raporunda (“dördüncü bilirkişi raporu”) başvuruların, maktulün, bölgedeki belli yerlerden çam kozalağı toplama hakkını satın aldığını kanıtlamak amacıyla birçok belge sundukları ve dolayısıyla maktulün kozalak toplama işini ciddiyetle yaptığı belirtilmiştir. Ancak, bilirkişi, söz konusu belgeler arasında, Milli Egemenlik İlköğretim Okulu bahçesindeki kozalaklarla ilgili olarak maktulün okul idaresinden izin aldığını ispatlayacak hiçbir unsur olmadığını tespit etmiştir. Aksine, dava dosyasındaki delillerin, maktulün okul bahçesindeki kozalakları toplamasına okul idaresi tarafından izin verilmemesi üzerine idare ile yeniden karşı karşıya gelmemek için hafta sonu bahçeye gizlice girdiğini gösterdiği belirtilmiştir. Ayrıca bilirkişi, benzer şekilde, maktulün Belediyeden izni aldığını gösteren bir kanıtın olmadığını kaydetmiştir. Bu koşullar altında ve özellikle maktulün çam kozalağı toplama işini profesyonel olarak yaptığı ve genç bir okul çocuğu için bile bariz olduğu üzere, aktif bir elektrik telinin oluşturduğu tehlikelerin farkında olması gerektiği göz önüne alındığında, ölümünden tamamen kendisinin sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

23. Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi, 26 Temmuz 2007 tarihinde, başvuruların tazminat talebini reddetmiş ve elindeki bütün bilgi ve delillere

dayanarak maktulün ölümünden tamamen kendisinin sorumlu olduğuna karar vermiştir. Mahkeme aşağıdaki hususları vurgulamıştır:

i. başvuranlar maktulün Milli Egemenlik İlköğretim Okulu bahçesindeki kozalaklarını toplamak için Belediyeden izin almış olduğunu iddia etmelerine rağmen, maktulün arkadaşları tarafından iddiayı desteklemek için sağlanan bazı görgü tanığı ifadeleri dışında (bk. yukarıda 5. paragraf) dava dosyasında bir delil bulunmamaktadır. Her halükarda, Belediye izin verecek konumda değildir, zira söz konusu yetki yalnızca söz konusu ağacı kullanma hakkının sahibi olan ilköğretim okulu yönetimine aittir.

ii. maktul diğer bölgelerde çam kozalağı toplamak için almış olduğu izinleri sakladığı için (bk. yukarıda 22. paragraf), Milli Egemenlik İlköğretim Okulundan izni almış olsaydı ilgili izini de saklamış olacağı varsayımında bulunmanın adil olacağı düşünülmelidir.

iii. ayrıca, maktulün cumartesi sabahı okul bahçesinden çam kozalağı toplamaya gitmiş olması, okul müdürünün kendisine okul bahçesinden çam kozalağı toplanması için izin vermediği iddiasını desteklemektedir (bk. yukarıda 17. paragraf).

iv. kanıtlar, çam ağacının dikilmesinin söz konusu elektrik hattının kurulmasından önce olduğunu göstermesine rağmen, bu alanda uzman çeşitli bilirkişilerden elde edilen raporlarda, elektrik hattının kurulumu veya bakımında herhangi bir usulsüzlük tespit edilmediği belirtilmiştir. Ek olarak, ikinci bilirkişi raporunda TEDAŞ'ın sekizde bir sorumlu olduğu belirtilmişse de (bk. yukarıda 15. paragraf) bunun sebebi açıklanmamıştır.

24. Başvuranlar temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. Başvuranlar, söz konusu güç hattıyla ilgili gerekli önlemleri almadığı için Çakmak'ın ölümünden TEDAŞ'ın sorumlu olduğunu iddia etmişlerdir. Başvuranlar diğer iki davalının (Belediye ve Milli Eğitim Bakanlığı) sorumluluğuyla ilgili herhangi bir iddiada bulunmamışlardır.

25. Yargıtay, 30 Ekim 2008 tarihinde, başvuranların temyiz başvurusunu reddetmiş ve Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesinin kararını onamıştır.

Yargıtayın kararının 18 Aralık 2008 tarihinde başvurulara tebliğ edildiği görülmektedir.

ŞİKÂyetLER

26. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında, davalı Devlet makamlarının Talat Çakmak'ın yaşamını korumak için gerekli önlemleri almamalarından dolayı ölümünden sorumlu oldukları konusunda şikâyetçi olmuşlardır. Başvuranlar özellikle, elektrik hatlarının bazı ağaçların bu derece yakınına kurulmasına izin verilmemesi gerektiğini ve ağaçların kesilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Bununla beraber, başvuranlar, belirgin tehlikeler olmasına rağmen yetkili mercilerin söz konusu okul bahçesinden çam kozalağı toplanmasına izin vermelerinden şikâyetçi olmuşlardır.

27. Başvuranlar, Sözleşmenin 6. maddesi kapsamında, üç üniversite profesörü tarafından düzenlenen ve bazı Devlet makamlarının olayla ilgili sorumluluklarını tespit eden ikinci bilirkişi raporunun Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından dikkate alınmadığı konusunda şikâyette bulunmuşlardır.

28. Ayrıca, başvuranlar, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında, açılan ceza yargılamaların etkisiz olduğu konusunda şikâyetçi olmuşlardır.

29. Başvuranlar son olarak, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında kocalarının ve babalarının ölümü sebebiyle mali zorluklar yaşadıklarından şikâyetçi olmuşlardır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

30. Mahkeme, ilk olarak, başvuranların Sözleşme'nin 2, 6 ve 13. maddeleri ile Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki

şikâyetlerinin Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği kanısındadır.

31. Mahkeme, bu bağlamda, Sözleşme'nin 2. maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesinin, Devlete, sadece kasten ve hukuka aykırı olarak öldürmekten kaçınma yükümlülüğü değil, aynı zamanda kendi egemenlik alanı içerisinde bulunan kişilerin yaşamlarını korumak için makul tedbirler alma yükümlülüğü de yüklediğini kaydeder (bk., diğer kararlar arasında, *Ciechońska/Polonya*, no. 19776/04, § 60, 14 Haziran 2011, ve burada anılan davalar). Ciddi yaralanma ve ölüm durumunda, 2. madde kapsamındaki görev, olayların tespit edilmesini ve kusuru olan kişilerin hesap vermesini sağlayacak ve mağdura uygun tazmin imkânı sunabilecek hukuk yollarının mevcut olmasını temin edecek etkin ve bağımsız bir yargı sisteminin oluşturulmasını gerektirir. Söz konusu yükümlülüğün belirli özel koşullarda ceza hukuk yolunun sağlanmasını gerektirebilmesine rağmen (bk., örneğin, *Öneryıldız/Türkiye*, [BD], no. 48939/99, §§ 93-96, AİHM 2004-XII; *Oruk/Türkiye*, no. 33647/04, §§ 50 ve 65, 4 Şubat 2014 ve *Aydoğdu/Türkiye*, no. 40448/06, §§ 62-64 ve §§ 87-88, 30 Ağustos 2016) Mahkeme, ne 2. maddenin ne de Sözleşme'nin başka bir hükmünün, bir başvurana, üçüncü bir taraf hakkında kovuşturma yürütülmesini ve mahkumiyet kararı verilmesini temin etme veya “şahsi intikam” hakkı tanıdığını vurgulamaktadır (bk. *Perez/Fransa* [BD], no. 47287/99, § 70, AİHM 2004-I, ve yukarıda anılan *Öneryıldız*, § 147). Mahkeme, bu bakımdan, ölümün ihmal sonucunda meydana gelmesi gibi bir durumda, hukuk sisteminin mağdurlara ceza mahkemeleri nezdinde bir başvuru yolu ile birlikte veya tek başına hukuk mahkemeleri nezdinde bir başvuru yolu sunması halinde Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki yükümlülüğün yerine getirilebileceğini tekrarlar (bk. yukarıda anılan *Ciechońska*, § 66).

32. Mahkeme, somut davada, Saruhanlı Cumhuriyet Savcılığının kazanın gerçekleştiği aynı günde re'sen soruşturma başlattığını kaydetmektedir. Bu doğrultuda, kaza yeri TEDAŞ mühendislerinin

katılımıyla incelenmiş, tespitler rapor edilmiş ve bir kroki çizilmiştir. Ayrıca, olayla ilgili beş tanığın ifadesi alınmıştır. Önündeki bütün deliller ve bilgiler ışığında, Saruhanlı Cumhuriyet savcısı, Çakmak'ın ölümünden tamamen kendisinin sorumlu olması sebebiyle, ölüm olayıyla ilgili olarak herhangi biri hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Mahkeme, başvuruların Strazburg'daki yargılamalar sırasında soruşturmanın etkisiz olmasından şikâyet etmiş olmalarına rağmen, ağır ceza mahkemesi nezdinde savcının kararına itiraz etmediklerini ve soruşturmaların neden etkisiz olduğunu düşündüklerine dair ayrıntılı bir açıklama yapmadıklarını kaydetmektedir. Bu nedenle, söz konusu şikâyetler dayanaksız kalmaktadır.

33. Mahkeme, ayrıca, bu sırada, başvuruların Çakmak'ın ölümünden sorumlu tuttıkları Belediye ve TEDAŞ aleyhinde Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde tazminat davası açtıklarını kaydetmektedir. Başvuranlar, daha sonra, iddialarını genişleterek, Çakmak'a üstüneyken elektriğin çarptığı çam ağacının sahibi olan Milli Egemenlik İlköğretim Okulunu da davaya dâhil etmişlerdir. Dava dosyasındaki bilgilere göre, mahkeme, başvuruların iddiaları hakkında kapsamlı bir soruşturma yürütmüştür. Yerel mahkeme, ilköğretim okulunun bahçesinde bulunan kozalakların toplanması için, Belediyenin, ilköğretim okulunun ve bitişikteki arsada bulunan başka bir okulun, herhangi bir sözleşme yapıp yapmadıklarını veya para karşılığı maktule izin verip vermediklerini tespit edebilmek için bu üç kurumun kitap ve kayıtlarının incelenmesini istemiştir. Belediyenin kayıtlarında böyle bir işlemin olduğuna dair bir delile rastlanmamıştır. Ayrıca mahkeme, bilirkişiler ve tarafların tanıklarının katılımıyla kaza yerinde iki defa keşif çalışması yapmış ve davalı makamların kazayla ilgili sorumluluklarının olup olmadığını tespit etmek için dört kez bilirkişi raporu istemiştir. Başvuranlar, bir bilirkişi görüşüne bağımsız ve tarafsız olmadığı gerekçesiyle itiraz ettiklerinde (bk. yukarıda 13. paragraf) mahkeme, TEDAŞ'ın ilgili kamu güvenliği yasaları ve

yönetmeliklerinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin tespit edilmesi için elektrik mühendisi bilirkişilerinden yeni bir bilirkişi raporu istediğinin (bk. yukarıda 14. paragraf) altı çizilmelidir. Yerel mahkeme, toplanan tüm bilgilere ve delillere dayanarak, başvurular tarafından sorumlu tutulan makamlardan hiçbirinin eylemleri veya ihmallerinden dolayı maktulün ölümünde bir rol oynamadığına karar vermiştir. Aslına bakılırsa, mahkeme, çam kozalağı toplama işini profesyonel olarak yapan Çakmak'ın Milli Egemenlik İlköğretim Okuluna kozalak toplamak için bir izni olmadan girdiğini ve çalıştığı ağacın üstünde bulunan güç hattının oluşturduğu olası tehlikelere karşı kendini korumak için gerekli ihtiyatı göstermediğini tespit etmiştir. Yerel mahkeme, güç hattının kurulumu veya bakımında, TEDAŞ'ın maktulün ölümünden sorumlu olduğunu gösterecek herhangi bir usulsüzlük olmadığını vurgulamıştır.

34. Mahkeme, elindeki bilgi ve belgelere dayanarak, Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesinin vermiş olduğu kararda herhangi bir keyfilik bulunmadığını tespit etmiştir. Aksine, Mahkeme, davaya bakan mahkemenin, dava konusu olayları doğru bir şekilde ortaya koymak için elinden geleni yaptığını ve sonuç olarak kararını Mahkemenin kuşku duymasına yer bırakmayacak çok sağlam kanıtlar temelinde vermiş olduğunu tespit etmiştir. Başvurular, hukuk mahkemesinin, ikinci bilirkişi raporundaki tespitleri dikkate almamasından şikâyetçi olsalar bile, Mahkeme, söz konusu raporun mevcut davada olaya açıklık getirmek için Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından aldırılan dört bilirkişi raporundan biri olduğunu ve olayla ilgili Devlet makamlarına bazı kusurların atfedildiği tek rapor olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, yerel mahkemenin, önündeki delilleri serbestçe değerlendirme yetkisini kullanırken, belirli bir bilirkişi raporundaki tespitleri dikkate almama ve gerekli gördüğünde yeni raporlar isteme konusunda takdir yetkisine sahip olduğunu vurgulamaktadır. Mahkeme, ayrıca, her halükarda, başvuruların

iddialarının aksine, yerel mahkemenin ikinci bilirkişi raporunda yer alan tespitleri dikkate aldığını, ancak dayanaktan yoksun olduğu için reddettiğini kaydetmektedir (bk. yukarıda 23. paragraf).

35. Dolayısıyla Mahkeme, Saruhanlı Asliye Hukuk Mahkemesinin somut davada Talat Çakmak'ın ihtiyatsız davranışından dolayı hayatını kaybettiği ve Devlet makamlarının ölümünden sorumlu tutulamayacağı yönündeki tespitinden ayrılmasını gerektirecek herhangi bir gerekçe görmemektedir (bk., örneğin, *Bone/Fransa* (k.k.), no. 69869/01, 1 Mart 2005). Mahkeme bu bağlamda Sözleşme'nin 2. maddesinin Devleti yaşama hakkını korumaya zorunlu kılmasına rağmen, yaşama hakkının söz konusu olduğu bir faaliyette her bir bireye mutlak bir güvenlik derecesinin sağlanmasını güvence altına aldığı şeklinde yorumlanamayacağını yinelemektedir (bk. yukarıda anılan *Bone*; *Molie/Romanya* (k.k.), no. 13754/02, § 44, 1 Eylül 2009; *Koseva/Bulgaristan* (k.k.), no. 6414/02, 22 Haziran 2010 ve *Gökdemir/Türkiye* (k.k.), no. 66309/09, § 17, 19 Mayıs 2015). Diğer hususların yanında, insan davranışının öngörülemezliği dikkate alındığında, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında öngörülen pozitif yükümlülüğün, makamlar üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmaması gerekmektedir (bk. yukarıda anılan *Koseva*).

36. Mahkeme, yukarıdaki hususlar göz önünde alındığında, başvuranların şikâyetlerinin Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4 maddesi uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun oldukları gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 14 Aralık 2017 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan